

sept. 39

„SUNRISE” ARTIKELENREEKS

(voor leden en belangstellenden)

Uitgave: Theosophical University Press, Pasadena, Calif.

Voor Nederland:

J. P. Brakel, Ananasstraat 98, Den Haag

De inhoud van dit blad bestaat uit vertaalde artikelen uit het tijdschrift „SUNRISE” dat uitgegeven wordt door de Theosophical University Press, Pasadena, Californië. Belangstellenden die deze vertalingen regelmatig wensen te ontvangen kunnen zich abonneren door storting van f 3.— op Postrekening 395300 t.n.v. J. P. Brakel, Ananasstraat 98, Den Haag. Per jaar verschijnen ongeveer 10 nummers. Zij die zich voor het tijdschrift „SUNRISE” zelf interesseren kunnen een proefnummer aanvragen bij bovengenoemd adres.

S U N R I S E
-artikelenreeks.-

No.14

September 1959

INHOUD:

Rondetafel

Een levend Heelal ?

Enkele gedachten over Zen

"Zingende" beelden

-o-o-o-

1912

1912

1912

1912

1912

1912

RONDETAfel.

Notities van een bespreking
over Ethiek in Zaken.

Dan: Zoals U weet behoren twee van ons hier tot een tamelijk grote onderneming, die in verschillende delen van de Verenigde Staten en ook in andere landen over de wereld, vertegenwoordigers heeft en één maal per jaar komen we bij elkaar om algemene problemen te bespreken en plannen te maken voor toekomstige projecten binnen het kader van onze algemene doelstellingen. Gewoonlijk verlopen deze bijeenkomsten volgens het formele en min of meer gebruikelijke patroon, met uitstekende sprekers en waardevolle uitwisselingen van zakelijke ervaringen. De laatste keer echter gebeurde het, dat verschillende van ons op informele wijze bij elkaar kwamen en enkele onofficiële bijeenkomsten hadden. Alleen spijt het me, dat we geen band-recorder hadden! U had eens moeten horen aan wat voor gedachten deze zogenaamde harde zakenmensen uiting gaven. Eén onderwerp kwam telkens weer naar voren: hoe kan men zijn persoonlijke ethische leefregels in het zakenleven in praktijk brengen.

Paul: Ik heb maar een kleine plaatselijke zaak en daarom zijn de moeilijkheden van mij waarschijnlijk niet zo groot als Dan meemaakt; maar ik heb ook ervaren, dat de verleiding om met zijn beginselen te schipperen "terwille van een transactie" algemeen vergoelijkt wordt, zelfs wanneer de betreffende personen er in hun privé

leven een tamelijk strenge ethiek op na houden. En ook in onze nationale en internationale verhoudingen zien we dat regeringen dingen doen, waarvoor de meeste gewone mensen zouden terugdeinzen.

Voorzitter: Maar al te waar, al beperkt deze verwarring in ethische maatstaven zich niet tot handelszaken en regeringen; ook in opvoedkundige en godsdienstige kringen viert ze de boventoon. We mogen gerust zeggen, dat het gif van egoïsme, van compromissen, van het verkiezen van de gemakkelijke korte weg naar succes boven de langere weg van discipline op elk terrein onze persoonlijke psychologie zo heeft doordrongen, dat onze handelingen in ons privé en openbare leven die tendens onvermijdelijk hebben gevolgd.

"Zoals een mens denkt, is hij" - en dat geldt evenzeer voor volkeren en rassen. Het is misschien verleidelijk het congres of het parlement, onze schoolbesturen, kerken of organisaties op het gebied van het zakenleven de schuld te geven van onze morele tegenstrijdigheden, maar de simpele waarheid is dat kerken en scholen, organisaties en volkeren abstracties zijn en als zodanig ageren noch reageren. Als de gecombineerde uitdrukking van de wil van deze of gene groep individuen dragen ze vanzelfsprekend verantwoordelijkheid, maar alleen omdat zij uit mensen bestaan, duizenden en miljoenen mensen, in elk dorp en stad, die denken en gevoelen en vandaar voor hun daden verantwoordelijk zijn.

Waarom is het dan zo moeilijk de beginselen van juist denken en handelen, die naar wij weten de enige zekere basis voor vooruitgang betekenen, in praktijk te brengen? De slinger van groei zwaait heen en weer, maar de wijzers onzer bestemming gaan altijd vooruit. Als wij nauwkeurig konden vaststellen wat in doorsnede de

beweegredeuen zijn van het menselijk hart, dan geloof ik dat wij zeer bemoedigd zouden worden. Ja, ik ben er van overtuigd, dat juist hier de hoop voor deze eeuw ligt: dat duizenden mannen en vrouwen, bekend en onbekend, in topposities van verantwoordelijkheid en op plaatsen, waar zij volkomen in de massa's verloren gaan, de kunst van het eerst aan anderen denken hebben geleerd en in toepassing brengen. En wanneer voldoende enkelingen de moed hebben en de altruïstische drang gevoelen dat ook te doen, zal dat dan niet de stoot geven voor de oplossing van ons internationale dilemma?

Henry: In de laatste jaren heeft mijn werk mij in nogal nauw contact gebracht met de leiders van verscheidene grote ondernemingen en ik ben zeer getroffen door de krachtige menselijke houding die sommigen van hen toonden. Dit versterkte gevoel voor het recht en de noden van anderen is voor enkelen zelfs aanleiding geweest hun eigen persoonlijke financiële vooruitgang op te geven om zich in kleine onafhankelijke ondernemingen te begeven, die het mogelijk maken dat anderen, die materieel minder goed af zijn, zich kunnen voorbereiden om een werkzaamere rol te gaan spelen in hun diverse gemeenschappen. Dit is naar mijn mening een nogal revolutionaire gang van zaken, tenminste onder zakenmensen.

Marie: Maar dat zijn natuurlijk maar enkele op zich zelf staande gevallen. Toch veronderstel ik dat ze duiden op een bepaalde neiging en als dat zo is, is het bemoedigend. Mijn eigen ervaring echter in burgerlijk en maatschappelijk werk gedurende een aantal jaren is van geheel tegengestelde aard. Het scheen wel alsof bij elke onzelfzuchtige daad een even zelfzuchtige

of materialistische daad opdook om de eerste te neutraliseren. Het werkelijk in praktijk brengen van wat men gelooft is een moeilijk werk.

Dan: Het gesprek neemt een interessante wending. Van zakelijk standpunt gezien geloof ik, dat het buiten kijf is dat er een volkomen nieuwe verhouding werkgever-werknemer aan het opkomen is, die werd ingeluid door vooraanstaande personen, die door hun waarachtige gevoelens voor algemeen welzijn werden bewogen. Er is inderdaad een volkomen nieuwe techniek van leidinggeving aan het ontstaan. Ik heb mij natuurlijk meermalen afgevraagd of inderdaad een groter aantal zakenmensen in een meer onzelfzuchtige richting zijn gaan leren denken, of dat ik alleen meer attent ben gaan worden op deze verlichte houding, wanneer ik daarmee in aanraking kwam. Ik heb dat niet met zekerheid kunnen uitmaken.

Voorzitter: Er is niets statisch of van te voren bepaald in de menselijke vooruitgang, die een levende uitdrukking is van de groei en ontwikkeling van evoluerende zielen. Het is daarom niet mogelijk een vast schema op te stellen aan de hand waarvan de concrete waarde van de positieve en negatieve kwaliteiten kan worden bepaald. Maar dat komt alles op de tweede plaats; waar het ons in de eerste plaats om te doen is, is het vinden en in praktijk brengen van een eerlijke morele code in ons persoonlijk leven, die zich zal weerspiegelen in onze werkring en tenslotte in onze maatschappelijke, nationale en internationale betrekkingen. Sommigen zullen dit het in praktijk brengen van godsdienstige beginselen noemen, anderen dat de idealen van hun filosofie tot een levende invloed in

hun dagelijks denken en handelen worden gemaakt. Welke vorm onze ethica aanneemt, elk menselijk wezen heeft zijn eigen innerlijke wet of standaard van wat goed is en deze innerlijke wet moet ieder zelf ontdekken en er naar leven als hij trouw wil zijn aan zijn werkelijk zelf. Laten wij ons allen de vraag stellen: Kunnen wij er naar streven de universele deugden in ons dagelijks leven in praktijk te brengen of niet?

Jack: Het is al heel wat om bijvoorbeeld de Gulden Regel toe te passen. Maar ik heb mij net als Dan afgevraagd of deze nieuwe richting een feit is, of dat het mij meer opvalt dan vroeger. In de laatste maanden ben ik tot de overtuiging gekomen, dat vooral door grote en invloedrijke ondernemingen een meer humane houding wordt aangenomen, die er op neer komt dat de employé niet langer wordt beschouwd als een radertje in een grote machine, maar dat men inziet, dat hij als menselijk wezen een vitaal en essentieel deel vormt van de structuur en het denken van de organisatie waar hij voor werkt.

Voorzitter: De periode van de laatste 50 à 60 jaar is één van de meest vruchtbare wat betreft de omschakeling van een zuiver egocentrische interesse voor het eigen-belang naar een belangstelling voor de vooruitgang en het welzijn van het geheel. En dit is in belangrijke mate het gevolg van het groeiend besef van de mens in het algemeen, dat universele broederschap een realiteit is. Bestudeer de geschiedenis van de enkele eeuwen die achter ons liggen en zie hoe de houding van ieder voor zich elk aspect van ons sociale, politieke, wetenschappelijke en godsdienstige leven doordrong. Ongetwijfeld was de vooruitgang in kennis gedurende bijvoorbeeld de 19e eeuw verbazingwekkend, vooral in het

Westen door de ontdekking van de archeologische en filosofische schatten van het Oosten; maar de nieuwe inzichten bleven in hoofdzaak het eigendom van geleerden en de meest-ontwikkelden, die slechts een zeer kleine minderheid van de bevolking van de wereld vormden. Hoewel ook thans nog grote groepen ongeletterd zijn en de gelegenheid missen in aanraking te komen met de grote gedachten, die 's mensen innerlijk leven in beroering brengen, vindt er toch een rustige maar krachtige hervorming plaats, die elk land en elk ras bereikt en een opwekkende, stimulerende en verenigende uitwerking heeft. En wat is het dominerende kenmerk van deze alchemie van de geest? De eenheid van de mensheid en het onvervreembare en inherente recht van elk mens, uit hoofde van zijn menszijn, de vrijheid te hebben om te leven en te groeien, te denken en te voelen in overeenstemming met zijn eigen innerlijke behoefte.

Dan: Min of meer omgekeerd geredeneerd zou men kunnen zeggen dat de waterstofbom in ons voordeel heeft gewerkt, omdat de verschrikking, die een eventueel gebruik er van zou betekenen, hem aan de dijk heeft gezet en tot nu toe zijn beide kanten er voor uit de weg gegaan, omdat iedereen weet, dat een kernoorlog de wereld in brand zou zetten. Natuurlijk kunnen we niet inslapen en denken, dat het gevaar voorbij is; niettemin kunnen we hopen, dat de verleiding om de wereld tot een explosie te brengen in een fysieke strijd, zolang zal blijven smeulen tot ze om de conferentie-tafels zal opbranden en verstandiger en menselijker invloeden zich overal zullen laten gelden.

Voorzitter: Laten we onze visie enigszins uitbreiden en alles trachten te bezien in het grotere

patroon van 's mensen bestemming op deze aarde, lid van het zonnestelsel, zelf weer deel van een sterrengroep, die zijn wortels heeft in de Melkweg en daarbuiten. De Natuur werkt onop- houdelijk in de richting van herstel van even- wicht, zodat er een constante wisselwerking is tussen de paren van tegenstellingen, goed en kwaad, licht en schaduw, dag en nacht. In men- selijke aangelegenheden openbaart het zich maar al te vaak als conflict, innerlijk en uiterlijk. In deze twintigste eeuw zijn wij gezegend - en ik gebruik dit woord opzettelijk - met meer dan het gebruikelijk deel aan conflicten, zodat we nu staan voor een open leggen van de kaarten tussen het positieve en het negatieve. Mijn eigen gevoel zegt me, dat de negatieve of destruc- tieve krachten zo agressief zijn als ze thans zijn, omdat zij de strijd moeten aanbinden met een even sterke, zo niet krachtiger verbonden- heid van positieve en opbouwende krachten, die aan het werk zijn om de mensheid te bevrijden van de ketenen van zelfzucht.

Als we bedenken, dat wij zelfs fysiek sterre- atomen zijn, deeltjes galactische stof, afge- worpen door een of andere gigantische godheid bij het tot aanzijn "denken" van een kosmos, beginnen we te beseffen, dat als zodanig elk menselijk wezen een unieke betekenis heeft, van ontzaglijk belang is, omdat hij de uiterlijke expressie is van de Goddelijke Intelligentie, die aan het ganse heelal leven geeft. Maar nu staan we voor een paradox: op het moment, dat wij menen belangrijk te zijn, houden wij op nut- tig te zijn, niet alleen jegens onze gemeenschap, onze familie en vrienden, maar ook jegens onszelf! "Eén voor allen, en allen voor één" behelst een diepe waarheid. Als het heelal niet tot aanzijn was gekomen; zou geen enkel atoom geboren kunnen worden; mócht aan de andere kant één atomair

deeltje worden vernietigd, dan zou het heelal met alle scharen van zich ontwikkelende levens in één oogwenk verdwijnen! Eén voor allen en allen voor één - een prachtig en onvermijdelijk wederzijds afhankelijk zijn van levenskracht, die zijn wortel heeft in het Een-zijn van de Godheid en het Veel-zijn van diezelfde Goddelijke Intelligentie als ze zich manifesteert in myriaden vormen van melkwegstelsels en zonnen, mensen, dieren en in de oneindig kleine wereld van het atoom.

Laten wij dit nu op het menselijk vlak brengen: wanneer we ons als mannen en vrouwen, werkzaam in de handel of in een van de vele andere takken van menselijke arbeid, niet anders zien dan raderen in een machine, met weinig of geen begrip van het grotere perspectief, dan zullen we het stellig moeilijk vinden te begrijpen, waar de hele strijd in het leven om gaat. Maar wanneer we beseffen, dat ieder mens, van hoog tot laag, hier op aarde aan een lange pelgrimstocht deelneemt, aan een bestemming werkt met een oneindige reeks van ervaringen in het verleden en een even oneindige reeks toekomstige kansen voor groei en ontplooiing, dan krijgt ons denken een volkomen andere richting. Het conflict tussen de positieve en negatieve willen, die nu op zo dramatische wijze op de voorgrond treedt als de strijd om de macht tussen volkeren, ideologisch of materieel, wordt dan gezien als een innerlijke strijd tussen tegenover elkaar staande krachten van goed en kwaad, van licht en schaduw, in 's mensen eigen ziel.

Henry: Dat is een geweldige visie. U bedoelt, dat wanneer genoeg mensen er naar leefden en er van overtuigd waren, dat ze deel namen aan een grootse kosmische pelgrimstocht, die vele levens van ervaring in beslag neemt, het terrein van het conflict zich zou verplaatsen van het

stoffelijke naar het mentale en morele.

Voorzitter: Dat is al in grote mate het geval en dat is de reden waarom ieder van ons, waar hij zich ook bevindt, veel gevoeliger is voor het innerlijk conflict van willen, dat in politieke en maatschappelijke zaken naar voren treedt, omdat wij er bij betrokken zijn. De prachtige gedachte van John Donne: "Geen mens is een eiland", werd nooit op overtuigender wijze geïllustreerd dan juist nu; en hoewel er noodzakelijk op- en neergangen zullen zijn in de vloedgolf van menselijke vooruitgang, komt het getij van de verlichting op en we zullen het werk van eeuwen verloren laten gaan, als we van het gunstig getij geen gebruik maken.

Dan: Met andere woorden, wij als ras zijn door vele, vele hoogte- en dieptepunten van ervaring heen gegaan en hebben ontelbare rampen doorstaan, maar op de een of andere manier voel je, dat de menselijke levens-stroom verder kon gaan omdat het onzelfzuchtige of goddelijke element in ons sterk genoeg was om ze gaande te houden. Ik voel wel, dat ik het te eenvoudig voorstel, maar...

Voorzitter: Ik zou het niet half zo goed hebben kunnen zeggen. Wilde jij er iets aan toevoegen, Jack?

Jack: Ja, terwijl Dan sprak moest ik er aan denken wat een merkwaardige wezens mensen eigenlijk zijn, want de geschiedenis toont telkens weer aan dat, wanneer een land of een plaats, het doet er niet toe waar, door een ramp wordt getroffen, de mensen over de hele wereld spontaan reageren. Het probleem is klaarblijkelijk niet zo zeer wat we inherent zijn, maar wat we met onze kracht doen; hoe we onze fijnere instincten

moeten organiseren, zodat ze ook actief zijn als er geen crisis is om ze plotseling in beweging te brengen. Het schijnt, dat we rampen in één of andere vorm moeten hebben om ons er toe te brengen uit ons ware zelf te handelen.

Voorzitter: Het feit alleen, dat we reageren en van ganser harte wijst op de aanwezigheid van een positieve onbaatzuchtigheid, ondanks het feit, dat we dikwijls verre beneden normale menselijke maatstaven blijven! Ongelukkigerwijs schijnt het een kenmerk te zijn van dat aspect van de menselijke natuur, dat zich nog niet zo volledig heeft vermenselijkt, dat het alleen voor zichzelf wil bestaan, zelfs ten koste van het ondermijnen van anderen. Maar als er onheil komt, is de ogenblikkelijke en edelmoedige reactie het bewijs van het ingeboren altruïsme van het menselijk hart, dat even automatisch reageert als de anti-lichamen in onze bloedbaan, wanneer een virus een aanval doet op onze stoffelijke constitutie.

Dan: Daar ben ik het mee eens, in principe. Maar het is verschrikkelijk gemakkelijk om cynisch te worden wanneer we kijken naar sommige zakelijke transacties van regerings-zijde en dat zal wel in elk land hetzelfde zijn. De regels van de concurrentie zijn hard en de kreet om altijd het machts-evenwicht te bewaren wordt een Frankenstein's monster. Het is gemakkelijk in algemeenheden te spreken en alles door een rose bril te zien en te zeggen, dat al deze toestanden maar tijdelijke stadia zijn in de algemene vooruitgang van de mensheid. Dat geloof ik, maar er is nog steeds heel wat gewone zelfzucht en hebzucht in de wereld. Misschien dat eens alles anders zal zijn.

Voorzitter: Het zou dwaas zijn wanneer we de

grond onder de voeten verloren en ons met dromerijen gingen ophouden. Als werkgevers bijvoorbeeld, hebben we een grote verantwoordelijkheid jegens allen, die hun tijd, energie en trouw geven aan de organisatie waaraan wij ons hebben gewijd; en als werknemers hebben we een gelijke verantwoordelijkheid om alleen het beste te geven aan intelligent en trouw dienstbetoon, onverschillig welk soort werk wij doen. Hoeveel meer geldt dit voor regeringshoofden! Ik zelf ben er absoluut van overtuigd dat, wanneer wij een goddelijk geduld oefenen en de tijd laten werken, de juiste beginselen het zullen winnen, omdat, als ons innerlijk motief gebaseerd is op altruïsme en ons hele persoonlijke leven doordringt, eenmaal dat kleine beetje gist de hele mensheid zal doen rijzen. Het is waar, sommigen van ons hebben slechts geringe invloed buiten hun onmiddellijke familie of vriendenkring. Maar nogmaals "geen mens is een eiland" - we kunnen de zonnestralen niet afsnijden hoe hoog wij de wolkenkrabbers van hebzucht ook maken. We kunnen er zeker van zijn, dat de wereld vooruit zal gaan in rechtstreekse verhouding tot de onzelfzuchtige doeleinden van alle mensen, niet alleen van hen wier levensweg door de hogere regionen van de regerings- en nationale politiek voert.

Tom: Ik wil nog eens graag terugkomen op een gedachte, waar we van af zijn gestapt, nl. dat het conflict zich verplaatst van het stoffelijk slagveld naar mentale en morele gebieden. Dat begrijp ik en zoals U zei, gebeurt dit al. Maar ik vroeg me af, of we niet van de wal in de sloot raken. Als het conflict alleen een innerlijk conflict wordt en geen uitlaatklep meer heeft op het stoffelijk gebied, kunnen we dan niet tot de ontdekking komen, dat we tegenover

krachten komen te staan van een veel negatiever en verschrikkelijker karakter, waar we ons nu niet over behoeven te bekommeren, maar die later in kracht kunnen toenemen?

Voorzitter: U hebt volkomen gelijk naar mijn mening en ik geloof, dat we al begonnen zijn ze op innerlijke gebieden te ontmoeten en aan te pakken. Stellig zullen we, naarmate wij vorderen, een soortgelijke weerstand oproepen tegen onze mentale en geestelijke aspiraties, want de beproevingen en moeilijkheden van allen, die de toppen willen beklimmen, zijn nooit eenvoudig. Maar er liggen onaangeboorde bronnen van weerstand in de ziel die, wanneer er uit geput wordt, de mens in staat stellen de weerstand tegen zijn groei tegemoet te treden en te overwinnen. En wat meer betekent, de bijproducten die ontstaan in de vorm van helderheid van visie en het besef van eenheid met het universele bestel, maken de hardheid van zelf-discipline meer dan goed.

Betty: Sprekende over de strijd, die van binnen wordt gevoerd, is het ook niet mogelijk, dat in deze 20e eeuw er een toevloed van een nieuw type mensen plaats heeft? De meeste kinderen van nu schijnen een ingeboren bijna intuïtieve kennis en begrip te hebben van allerlei dingen en opvattingen, die op een hoger vlak liggen dan die van hun ouders.

Dan: Ik denk, dat we soms geneigd zijn aan volkeren en groepen ego's te denken over een te kort tijdsbestek, bijvoorbeeld als afstammelingen van de 19e of zelfs 18e eeuw. Misschien reïncarneren ze, zoals Betty suggereert, uit een lang vervlogen tijdperk, en brengen zij dus in deze tijd het totaal mee aan allerlei ervaringen, mentale, wetenschappelijke, religieuze en wat al niet meer, die alles wat tot ons begrips-

vermogen behoort kan overtreffen.

Voorzitter: Niets kan de beweging van de menselijke levensstroom, zoals deze zich door de eeuwen heen van generatie tot generatie be-
lichaamt, tegenhouden. En ik ben het hartgrondig met je eens, Betty, dat het type kinderen dat nu wordt geboren een merkwaardige erfenis uit het verleden met zich brengt - en niet alleen in wetenschappelijke zin. Daar ligt voor de ouders een heilige opdracht - niet om te proberen vooruit te lopen op de toekomst van hun kinderen, of hen vol te stoppen met vooropgezette ideeën, maar om te trachten de wezensaard van ieder kind aan te voelen, opdat zijn eigen ingeboren karakter op een natuurlijke en ongehinderde wijze tot uitdrukking kan komen. Hiermee bedoel ik niet, dat er geen discipline moet zijn of een duidelijk aangeven van maatstaven. Stellig niet. Een kind bederven is voor mij iets verschrikkelijks - en dat kan op heel wat verschillende manieren gebeuren.

We leren allemaal langzaam, kinderen zowel als ouders, maar naarmate de cyclussen elkaar opvolgen, zal het ras door periodieke dalingen en stijgingen heen, voorwaarts blijven gaan. Gelukkig zijn er door de eeuwen heen altijd enkelen geweest op hoge posten, wier altruïsme en volkomen toewijding aan beginselen al hun denken en handelen zo heeft doordrongen, dat zij de vooruitgang hebben gestimuleerd.

Ik spreek hier natuurlijk in beginsel. We kunnen geen volkomen onbaatzuchtigheid verwachten in de nationale politiek, voordat een voldoende aantal mensen van die eigenschap in hun leven een voorbeeld zijn en door hun verenigde kracht dat leiderschap tevoorschijn roepen, dat hun inspanning verdient. Wie kan zeggen of de volkeren van ieder land, het "zout der aarde",

die niemand ooit kent, niet een reserve opbouwen aan stille kracht, die zich eenmaal zal openbaren en aldus de gehele bestemming van het ras ten goede zal beïnvloeden? Er is ongetwijfeld een innerlijk evenwicht van krachten, iets doorslaande naar de kant van de onbaatzuchtigheid in de grote massa der mensheid, anders zouden wij deze vele eeuwen niet naar de waarheid hebben gehongerd en gezocht.

Voor wie zwoegen wij? Niet voor onszelf of onze eigen redding, maar opdat de ongeboren generaties van de toekomst een vesting van geestelijke aspiratie zullen erven, die hen in staat zal stellen om de hoge beginselen van juist denken en juist handelen, die de schitterende beschavingen van het verleden hebben beheerst en die, als de tijd daar is, een beschaving tot stand zullen brengen, die zo krachtig verankerd is in het universeel goede, dat het alle glorie van vroegere tijdperken zal overtreffen, tot krachtige en doeltreffende werkzaamheid te prikkelen.

vertaald uit:
Sunrise Juli 1959.

EEN LEVEND HEELAL?

Het menselijk leven is duizendmaal rijker dan wij ooit hebben vermoed. Wij gaan onze weg, het uitzicht belemmerd door eigenbelang, begeerten en zorgen, die uit een deel van ons eigen wezen voortkomen; ons denken hult ons in wolken, die de gehele wereld verduisteren. Wij houden ons bezig met ontelbare waardelooze persoonlijke gedachten en fantasieën, die ons voortdurend in beweging houden en hebben geen tijd over om aandacht te schenken aan de werkelijkheid der dingen. Wij durven geen ogenblik stil te staan uit vrees, dat iemand anders ons voorbij streeft. We zijn beducht voor andere mensen, gebeurtenissen, voor alles.

Toen wij kinderen waren wisten we beter. Toen zagen wij zo nu en dan het schijnsel van een veel zonniger en mooier leven. Het was toen wij de kinderstaat ontgroeiden en tot de jeugd gingen behoren, dat de stralende verbeeldingskracht verflauwde en wij op een of andere wijze werden beroofd van alle heroïsme, ridderlijkheid en luister. Het leven, zo kwam het ons voor, moest eentonig en saai zijn, een tijdperk waar men doorheen moest zien te komen met zoveel genietingen als onder de omstandigheden mogelijk is. De ene dag volgde op de andere, jaar op jaar ging voorbij en de hoge verwachtingen stortten in en verschrompelden meer en meer bij elk weerkerend seizoen.

Soms twijfelt men of het wijs of dwaas is om aan kinderen sprookjes te vertellen - zijn wij vergeten, dat in onze kinderjaren het ganse heelal een sprookje was en dat er niets bestond dat niet betoverd was en een geheimzinnig eigen leven bezat? Zagen wij niet in alles een macht

ten goede of ten kwaade? Herinneren wij ons niet de betovering die hing om alle dingen in de natuur? De tedere ontroering, die de bergen omvatte? Het land daar achter was niet van deze wereld; de hemel mag weten welke wetten daar heersten; het waren niet de wetten, die heersen over de droeve dingen, die wij nu de realiteit van het leven verkiezen te noemen. In die dagen woonden wij in een levend heelal; en welke vreugden of smarten ook ons deel mogen zijn geweest, wij waren niet lusteloos of verveeld.

Het is niet goed te lachen om het verdriet van kinderen en het onbelangrijk te vinden naast onze eigen, naar wij menen, zoveel grotere smart. Maar welke smart ons ook overkomt, de helft van zijn verschrikking gaat teniet, omdat onze gewaarwordingen zoveel gematigder zijn. Het leed echter dat een kind ondergaat, wordt absoluut gezien en gevoeld, het is een monsterlijk en vreesaanjagend iets, dat zeer werkelijk is; hier is geen enkele verzachting. Het slachtoffer ondergaat de kwelling geheel en al. Wij kunnen ons met onze afgestompte gevoelens geen voorstelling maken van de hevige pijn, die een kind kan lijden. Maar er is ook geen vreugde in het leven van de volwassene gelijk aan de vreugde van het kind. Ik denk dat dat komt omdat de wereld voor hem leeft, leeft en wijsheid bezit in al zijn aspecten.

Leeft - wat jammer dat wij dat woord niet kunnen ontleden en alles wat het inhoudt tevoorschijn brengen. Het betekent, dat wij ons nergens kunnen wenden zonder op krachten, invloeden, avonturen, betovering te stuiten. Nog is de mensheid niet gevallen en de Gouden Eeuw is geen mythe. Zolang er mensen, dieren en veranderende dingen zijn, kunnen wij door meer wonderen en invloeden omringd zijn, dan

we in ons hele leven kunnen omvatten. Het is daarom niet het heelal, dat veranderd is sinds wij kinderen waren. Dat is nog net als vroeger; in al zijn aspecten even machtig, even lichtend en levend. De verandering vond geheel in ons zelf plaats.

Zijn wij volwassen geworden, zijn wij nu wijzer geworden en hebben de kinderlijke dingen afgedaan? Dat is maar half waar en zelfs nog minder dan dat. Wij zeggen, dat kinderen zich alleen verwonderen en pret maken, maar dat ze niet begrijpen. Het vermogen om ons te verwonderen hebben wij verloren, maar begrijpen wij wel? Als jonge mensen werd ons geleerd, dat onze verbeeldingskracht onge oefend was. Wij traden binnen in wat lichtvaardig "het leven" werd genoemd; en het nam ons in beslag, het dreef de ziel uit ons; het handelde met ons als de heks met de held in een sprookje en veranderde ons in een steenklomp.

Toen wij van kind tot jong mens opgroeiden en we mochten verwachten, dat het leven ruimer zou worden, kromp het in op één of andere wijze en het ene levende wonder na het andere werd tot een gewoon en alledaags ding. Aan talloze gevaren werden wij blootgesteld. Hartstocht in een van haar vermommingen ontwaakte in ons en raasde van binnen, ons toeroepend, dat zij het leven betekende, waarnaar wij zochten, dat wij het levend heelal weer terug zouden vinden, als wij slechts de hartstocht als leidsman zouden kiezen. Maar het was niet het leven waarheen het ons voerde; het lokte ons er geheel van weg en sloeg de deur van het levend heelal achter ons dicht, zodat de laatste flikkeringen van zijn vroegere betovering en schoonheid werden vergeten en geheel uitgewist. Hartstocht veroorzaakte felle gemoedsbewegingen; een ongetwijfeld hevige beroering en sensatie binnen in ons,

tumult en onrust zonder weerga; maar het was slechts een imitatie van het leven, niet het leven zelf. Leven leidt tot meer leven, doch hartstocht voert tot - wat? Reactie. Afstomping. Een heviger terugkeer dan ooit van die dingen, die men de realiteit van het leven noemt.

Eerzucht kan onder dezelfde voorwendselen en beloften komen, maar de eerzucht is een even snode leugenaar als de hartstocht. Het najagen van persoonlijke doeleinden mag ons een opwindende en veelbewogen tijd bezorgen, maar brengt ons de schoonheid nooit nader. De diepten van het leven zullen wij op die manier niet vinden.

Wij spreken soms over de Gouden Eeuw en soms over het duizendjarig rijk, de een in het verre duistere verleden, de ander in de verre duistere toekomst. De waarheid is, dat de een zowel als de ander zo nabij is, dat wij er elk ogenblik over kunnen struikelen om ze daarna even gemakkelijk weer kwijt te raken. Het is alsof slechts een sluier ze van ons scheidt; één handomdraai en we zien ze; een geringe wijziging in ons algemene bewustzijn, een stootje dat de stof van dingen en gebeurtenissen doet opwarrelen, zodat ze weer hun juiste plaats innemen - en wij bevinden ons weer opgetogen in het levende heelal, ons afvragend, welk heroïsch geduld en dwaasheid ons in staat stelde deze toestand van nu, die aan een nachtmerrie gelijk is, te doorleven.

Het hogere deel van onze natuur is uit de hemel geboren. Het is een schepper, in het bezit van geheimen van een wonderlijke schoonheid en wijsheid. Van waar komen al die wonderlijke harmonieën der muziek? Zij vinden hun oorsprong in de mens, maar toch verraadt hun volmaaktheid een goddelijke afkomst. De grote schilderwerken en gedichten kwamen uit de mens voort; en wij

kunnen er niet aan twijfelen, dat zij, die de scheppers er van waren, een veel omvattender en schoner wereld zagen dan deze, die wij voor ons zelf hebben gemaakt. Dit is een bewijs, dat er een visie mogelijk is, die wij prijs hebben gegeven en die, als wij ze bezaten, ons de gelijken zou doen worden van de onsterfelijken. En toch blijven deze feiten onopgemerkt en maken ze geen deel uit van onze algemeen aanvaarde levensfilosofie.

Wij kunnen niet iets goeds verwerven, zonder opoffering, wij kunnen zelfs niet iets goed behouden, zonder een offer te brengen; en bovenal kan geen mens twee heren dienen. Vaak schijnt deze wereld de vrucht te zijn van 's mensen dierlijke natuur en zelfzucht. Maar de mens is ook goddelijk; er zijn oneindige rijkdommen in hem, die nog niet werden geëxploiteerd en ook deze zullen hun bloesem en vruchten dragen. Een levend heelal? Ja en wij zijn er de kinderen van.

-Kenneth Morris

vertaald uit:
Sunrise Juli 1959.

ENKELE GEDACHTEN OVER ZEN.

De toenemende bekendheid met Zen in deze tijd is wellicht een zuivere weerspiegeling van een behoefte, die onze levenswijze heeft geschapen. Vast staat, dat zelfs het woord Zen twintig of dertig jaar geleden nauwelijks bekend was in het Westen, behalve onder studenten in de Oosterse wijsbegeerte. Nu heeft het algemene bekendheid gekregen. Zelfs schijnt het gevaar te bestaan, dat het tot een cultus wordt, of een gril van het ogenblik, waarbij hier en daar zogenaamde deskundigen opduiken, die verlangend zijn om alles over Zen uit te leggen. Maar een "deskundige", die geen langdurige training en goede discipline heeft ondergaan - een soort van Zen-voor-een-koopje-leraar - is niet te vertrouwen.

Hoe ongaarne wij het ook toegeven, wij Westelingen bevinden ons nog min of meer in de kleuterklas van het Oosterse denken.

De waarde van wat men werkelijk heeft verworven kan niet worden weggeschonken, of tegen een bepaalde prijs worden gekocht. Niemand bereikt iets zonder zich zelf een overeenkomstige inspanning te getroosten. Die inspanning moet echter evenmin geforceerd zijn als een volmaakte slag naar een tennisbal, ontspannen en tot zijn natuurlijk einde voortgezet - maar die soepelheid en kundigheid worden pas verkregen na vele uren van oefening en concentratie. We bereiken dat niet in een dag, een maand of een jaar. Maar wel is het mogelijk dat, als we naar de baan kijken, we een klein beetje een idee krijgen wat het spel inhoudt. Dit is de manier, waarop de meesten van ons Zen moeten benaderen.

In alle achter ons liggende eeuwen heeft de

mens naar vrede gezocht, naar veiligheid, naar een middel om uit te stijgen boven vrees en ziekte, waarvan hij zich omringd voelt in de wereld van de stof. Periodiek zijn er grote Leraren verschenen, die door levens van inspanning, die hun hoogtepunt bereikten in werkelijke ervaringen, tot dieper inzicht zijn gekomen. Zij zijn de toegewijde stichters van onze grote religieuze stelsels - Christus, Buddha, Mohammed, Confucius en vele anderen. In hun groot mededogen hebben zij geprobeerd hun boodschap te brengen aan allen, die bereid waren om ze te ontvangen. Ook zijn er de minder bekende leraren, die het pad volgden, dat hun gewezen werd: de meesters, de heiligen, de waarlijk grote zielen van alle religies uit alle tijden, die de weg wijzen door middel van verschillende methoden van training en onderricht.

Eén van deze methoden heet Zen. Het is één van de vele secten van het Buddhistisch geloof, met tempels en priesters en zijn eigen speciale uitleg van de lering van de Buddha. Het Zen stelsel, dat oorspronkelijk Dhyāna heette, kwam van India naar China, waar het zijn bloeitijd had als Ch'an, en tenslotte naar Japan, waar het bekend is als Zen. Daar scheen de grond geschikt voor de grootste opbloei.

Gedachten komen tot ontwikkeling in een atmosfeer en onder een volk, die voor hen op dat tijdstip juist en noodzakelijk schijnen. Uit die gunstige omstandigheden wordt culturele vooruitgang geboren. Degenen onder ons, die in Japan hebben gewoond, weten dat Zen de cultuur der gehele Japanse natie heeft geïnspireerd. Het meditatieve karakter van de leringen b.v. moet in belangrijke mate hebben bijgedragen tot de rustige eenvoud der theeceremonie, waarbij de voorbereiding en het serveren geschieden in het volmaakte eeuwenoude ritueel, dat werkelijk

allerminst eenvoudig is om te leren, maar dat de gast nimmer stoort in zijn overpeinzing bij het zien van landelijk schoon, een kunst-voorwerp of een verheven gedachte. Zwart-wit Zen tekeningen schetsen in enkele lijnen gedachten, die zich al naar de gevoeligheid van de beschouwer laten begrijpen en verkrijgen hun tijdeloosheid door het ontbreken van iedere schaduw. Bloemen worden geschikt met het oog op hun lijnenspel met weinig varens en bloesem, hetgeen vaak een sober geheel is, maar een geestelijke boodschap overbrengt, die tot de rust bijdraagt. Tuinen accentueren de scherp afgetekende groene omtrek van pijnbomen, oude grijze stenen lantarens, kunstzinnig geplaatste rotsen. Er zijn vrolijk gekleurde bloemen, maar ze zijn niet belangrijk voor een Japanse tuin. In vele gevallen worden ze zelfs weggelaten. Hoog er omheen is de tuinmuur, die ons kleine wereldje der natuur omgeeft en de straat en andere huizen buitensluit, maar toch nog uitzicht geeft op een verre heuvel of een bos, dat een deel van het vergezicht wordt en "geleend natuurschoon" wordt genoemd.

Het stadje Matsushima, waar wij in Japan woonden, breidde zich rond de oude tempel Zuigan-zi uit. Hier gingen we ons thuis voelen. De minzame priesters waren onze vrienden, hoewel we nimmer hun taal meester werden. Misschien was dat wel zo goed. We zouden wellicht geneigd zijn geweest om aan onze goede oude Abt te vragen om ons alles over Zen te vertellen, wat hem niet zou zijn gelukt, omdat geen enkele taal passende woorden kent om aan de ideeën uitdrukking te geven tegenover hen, die volkomen onvoorbereid zijn. Maar we waren welkom bij de ceremoniën en de feesten, waaraan wij mochten deelnemen en we stelden de vele minzame hoffelijkheden, die ons werden bewezen, zeer op prijs.

Elke morgen voor zonsopgang gonsde het geluid van de bronzen gong naar buiten en luidde de dag voor de tempel in. Vele uren van meditatie volgden. Gedurende die periode werden de beroemde oude Koans en Mondos (of nieuwe) gebruikt. Elke neofiet krijgt iets om over te mediteren, een of andere uitspraak, die volkomen nonsens is, zoals: "Twee klappende handen maken geluid, wat is het geluid van één hand?" Naar het schijnt, is het niet de bedoeling deze problemen verstandelijk op te lossen, wat onmogelijk zou zijn, maar om een mentale toestand te scheppen van uitputting misschien, waarin iemand plotseling "boven het verstandelijk begrijpen uitstijgt" - hetgeen deel uitmaakt van een proces, dat een nieuwe deur opent, zouden we kunnen zeggen.

Enkelen hebben daarom gemeend, dat in Zen alles wat op intellectuele wijze wordt verworven, wordt afgekeurd. Ik geloof dat niet, want hoe kan men boven iets uitstijgen als men het zich niet verworven heeft? Als aan onze ultramoderne schilderijen geen techniek van kleur, perspectief en ontwerp ten grondslag lag, zou dan het resultaat niet even weinig overtuigend zijn als de vinger tekening van een tweejarige? Vandaar dat discipline en training noodzakelijk zijn.

In Zuigan-zi heerste een opvallende bedrijvigheid. Zen legt de nadruk op handelen zowel als op meditatie: allen moeten deelnemen aan de bezigheden, die noodzakelijk verbonden zijn aan het levensonderhoud. Zij kweken en koken hun eenvoudig voedsel, zij verzorgen de tuinen, dienen de talrijke toeristen en gasten tot gids en houden de tempel smetteloos schoon en mooi. En er is altijd iemand beschikbaar om een dienst te houden voor wie om hulp komen vragen.

Wij gaan hier begrijpen, dat handelen werkelijk

een essentieel onderdeel van de Zen-training is, die wijze van handelen, die direct is en niet door vrees of besluiteloosheid wordt belemmerd. Dit handelen maakte een Samurai tot een goed krijger in feodale tijden, toen Zen de Buddhistische secte was, die bij de kaste der krijgers het meest in ere was. De trouw aan zijn Heer, of zijn Keizer of de Shogun vereiste, dat hij onmiddellijk bereid moest zijn om een aanval af te slaan en dat hijzelf even rein en hard moest blijven als zijn kostbaar zwaard - voor hem het symbool van zijn geest - scherp en schitterend was. Bovendien moedigt Zen weifelingen en fantasieën en twijfel niet aan. Als een plicht moet worden vervuld, volbreng die dan zo spoedig, zo gewetensvol en goed mogelijk. De emotionele twijfel en vrees brengen de geest in onnodige verwarring en het hart in een toestand van paniek.

Op zekere dag liepen we over het terrein van de tempel, langs het lange wandelpad, dat door hoge, oude ceders was omzoomd. Voor de ingang van het gebouw zagen we de troosteloze figuur van een man, die in een stoffige bruine mantel was gekleed. Hij zat vermoeid ineengedoken op een trede met zijn bundeltje bezittingen bijeengebonden in een doek, die aan het einde van een stok bungelde. Van de naburige stad Sendai af had hij vijf en twintig km. lang, heuvel op heuvel af, gelopen. Vermoeid en zonder twijfel hongerig was hij nu aan de Abt komen vragen hem in de tempel toe te laten en zijn leraar te worden. Kleine kinderen trippelden over de treden van de stoep, mensen kwamen en gingen, bekeken de oude schilderijen en het snijwerk, of baden voor het altaar in de grote zaal. Niemand schonk aan de eenzame figuur ook maar enige aandacht. Bedroefd over dit gebrek aan belangstelling, spraken wij met een jonge priester in een combinatie van gebarentaal en

eenvoudige Engelse woorden. Hij glimlachte geruststellend. "In orde", zei hij, "met hem is alles goed." Zo gingen we verder. Later hoorden we, dat het een gebruik is, dat soms wordt toegepast om een candidaat door middel van de een of andere ontbering zijn besluit, wilskracht en vastberadenheid te laten bewijzen, alvorens hij voor training wordt toegelaten. Als hij de volharding en de nederigheid mist om de moeilijkheden van de vereiste voorbereiding te ondergaan, kan hij er beter in het geheel niet aan beginnen, want dan zal hij stellig falen.

De noodzaak om de juiste houding te hebben ten opzichte van het testen of men geschikt is, ten opzichte van eigen pogingen en ten opzichte van de absolute trouw en eerbied jegens de geestelijke leraar, is in de Oosterse landen een aanvaarde traditie. In het Westen is deze theorie niet al te grondig beproefd. Maar onze Westerse beschaving, die zo druk en overladen is, zou zijn voordeel kunnen doen met veel, dat in het Oosterse denken kan worden gevonden. Als wij aan het werk gaan om de wereld tot een Eenheid te maken, moeten we niet te trots zijn om uit de grote oceaan der Oosterse wijsbegeerte, waarin Zen één kleine haven is, iets van de rijkdom van zijn oude wijsheid te ontvangen.

-Ida Perrine Ryder

vertaald uit:
Sunrise April 1959.

"ZINGENDE" BEELDEN.

Een Amerikaans geleerde, Professor Donald Hatch Andrews, is het eerste menselijke wezen, dat ooit het geluid van "zingende beelden" heeft gehoord en vastgelegd.

Na maanden van arbeid heeft deze professor in de chemie van de Johns Hopkins Universiteit een fantastisch nieuw perspectief geopend in de wetenschap - en in de kunst. Tegelijkertijd heeft hij zijn overtuiging uitgesproken, dat de enige echte waarden in het heelal geestelijke waarden zijn.

In de wetenschap dat diep binnen in elk stofdeeltje in het heelal de atomen en moleculen in trilling zijn, golf-patronen uitzenden die "zingen" is Professor Andrews begonnen deze geluiden te registreren en te bestuderen. Daar alle muziek in werkelijkheid slechts trilling is, hetzij van snaren, rietjes, lippen of stembanden, spreekt Professor Andrews over deze trillingen als muziek en zegt hij, dat zijn beelden "zingen".

"Ik begon mij af te vragen, of het niet mogelijk zou zijn enkele van de gecompliceerde harmonieën, die een beeld uitzendt, hoorbaar te maken," zei Dr. Andrews.

Hij ontwierp een automatische hamer, die de beelden met regelmatige tussenpozen een licht tikje geeft. "Het oor kan het accoord dat wordt aangeslagen niet horen, omdat de meeste tonen zo hoog op de toonschaal liggen, dat zelfs een vleermuis ze niet allen kan horen", vertelde hij.

Professor Andrews kwam op de gedachte, dat het mogelijk zou kunnen zijn de trillingen van het beeld vast te leggen op een magnetische band en bij het ten gehore brengen de snelheid zo te verminderen, dat een groter deel van het geluid

laag genoeg werd om door het menselijk oor te kunnen worden gehoord.

Een tape-recorder in het Kunstmuseum van Baltimore liet hij steeds langzamer en langzamer afdraaien. Het resultaat was stellig buitengewoon. Evenals twee verschillende beelden er anders uitzagen, klonken zij ook anders. Bij zijn proeven werden de trillingen omgezet in geluid en werd bewezen, dat beelden inderdaad zingen.

"Dit zou kunnen klinken als een ingewikkelde wetenschappelijke grap", zei de professor, "als er in de laatste vijf jaar niet bepaalde ontwikkelingen in de theorieën hadden plaats gevonden." Hij verklaart, dat deze geluiden van beelden een zeer klein deel vormen van de totale vibratie, die binnen in het beeld gaande is. Volgens de moderne atoomtheorie, bevinden de meeste electronen zich in een draaiende schil van trillingen om de kern van het atoom. Deze schil is in voortdurende trilling en heeft een harmonisch patroon, dat afhankelijk is van de vorm van de schil. Moleculen (groepen atomen) trillen ook volgens een patroon, bepaald door de vorm van het molecule. En moleculen, die tezamen gegroepeerd zijn in de vorm van een beeld, trillen ook met een harmonisch patroon, geheel ontleend aan de uiterlijke vorm van het beeld.

Met zijn opname-techniek was Dr. Andrews werkelijk in staat deze ingewikkelde patronen te horen. Volgens deze methode zou eenvoudige, moderne kunst een eenvoudiger harmonisch patroon bezitten dan de meer samengestelde klassieke beeldhouwkunst. De resultaten sluiten aan bij de jongste ontwikkelingen van de communicatie theorie, daar kunstwerken inderdaad een medium vormen tot communicatie en dezelfde wetenschappelijke formules op beide van toepassing zijn.

Volgens deze moderne wetenschappelijke opvat-

ting is het geheel groter dan de individuele delen en daarom meent Dr. Andrews, dat er theologen en filosofen nodig zijn om de wetenschap te helpen de werkelijkheid te peilen.

"Alles in het heelal", zegt hij, " U en mij inbegrepen, is niet anders dan een massa trillende golven. Al wat wij ooit zien is de uiterlijke schaduw van de werkelijkheid- de golfvorm. Dat is de reden dat, naar het mij voorkomt, geestelijke waarden de werkelijke waarden in het heelal zijn."

Professor Andrews besluit: "Des te meer wij pogen de werkelijkheid vast te leggen in de electronen, des te gemakkelijker ze uit onze handen glipt. Blijkbaar is het heelal geheel opgebouwd uit muziek. De menselijke geest is de uiteindelijke werkelijkheid van het leven op aarde en de geest van het heelal is de op-
perste werkelijkheid"....

Dit is een oude gedachte, maar het is niet langer vreemd om moderne geleerden de 2500 jaar oude theorieën van de Griekse filosofen te horen weergeven. Democritus van Abdera dacht zich een heelal, samengesteld uit atomen in de 5e eeuw v. Chr. En honderd jaar voor hem - 2600 jaar voor Professor Andrews - opperde Pythagoras de theorie van de muziek der sferen. Wat is er nieuw?

-Los Angeles Times, 6 April, 5 Juli 1959.

-o-o-o-

De ganse Natuur is onophoudelijk van harmonieën vervuld. Alles wat beweegt zingt als het beweegt - en alle dingen zijn in beweging. Bijgevolg zingt alles en de sterren in hun majestueuse bewegingen en de planeten in hun banen zingen het Lied der Sferen; maar onze zintuigen zijn niet ingesteld om het te ontvangen. Daarom horen wij het niet.

In welk een heelal wonen wij, als wij bedenken dat elk steentje op de weg, elke beek, elk gebouw, ieder mens, een hymne zingt - de dansende atomen in harmonie met de Muziek der Sferen.

-G.de Purucker, 1930.

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1959.